

РОСІЯ У 1917 – 1918 РОКАХ.

ПЛАН

1. Лютнева революція в росії. Повалення монархії.
2. Створення Тимчасового уряду. Демократичні реформи.
3. Жовтневий більшовицький переворот. Вихід росії з війни. Диктатура більшовиків.

Література. Т. В. Ладиченко. Всесвітня історія. 10 клас. Київ, 2018.

Павло Полянський. Всесвітня історія. 10 клас. Київ, 2018.

Перше питання. Росія на початку 1917 р. вступила у смугу політичної, економічної і воєнної кризи. Оскільки країна не була готова до тривалої війни, яка «з'їдала» більшу частину бюджету держави, її економіка поступово занепадала. Більшість робітників мобілізували до війська, фабрикам і заводам бракувало робочих рук. Через відсутність палива зупинялися залізниці, і у великих містах гостро відчувався брак продовольства.

У сільському господарстві ситуація також була нелегкою. Більшість чоловіків мобілізували до армії. Майже половина з них загинула або стала інвалідами.

Через брак робочих рук, відсутність передової техніки в країні з кожним роком війни все менше і менше збирали хліба, скорочувалося його постачання у міста і на фронт. Майже в кожній сім'ї хтось загинув, був поранений чи перебував на фронті, що викликало соціальну, психологічну нестабільність у суспільстві. Народ втомився від постійних негараздів, його патріотичний запал вичерпувався. Гасло «За віру, царя і вітчизну» вже не викликало ентузіазму в солдатів російської армії, котрі четвертий рік гинули в Галичині, Білорусії, Польщі.

Цар Микола II та його оточення були неспроможні керувати гігантською імперією. В росії на той час існувало кілька політичних партій, кожна з яких мала свою програму і по-різному бачили майбутнє росії. Найбільш рішуче і радикально була налаштована партія більшовиків, яку очолював В. Ленін. Більшовики закликали до

повалення влади царя встановлення в росії влади робітників і селян, так званої диктатури пролетаріату.

В лютому на військовому заводі Путілова в Петрограді застрайкували робітники, вимагаючи поліпшення умов праці та підвищення зарплати. Керівництво заводу не пішло на переговори зі страйкуючими, а звільнило організаторів страйку. У відповідь робітники заводу вийшли на вулиці столиці, де до них приєдналися робітники інших промислових підприємств, а також студенти. Через тиждень кількість демонстрантів досягла пів мільйона. Поліція не могла справитись з такою масою обурених людей, почастішали грабежі і погроми крамниць.

Демонстранти на вулицях Петрограда.

Микола Другий в цей час знаходився в Могильові, де зустрічався з генералами діючої армії. Він регулярно отримував звістки про безпорядки в Петрограді і про нездатність поліції придушити ці безпорядки. Врешті решт цар дозволив залучити для наведення порядку в столиці армію. АЛЕ солдати відмовились відкривати вогонь по протестантах і почали переходити на бік протестуючих. Микола Другий вирушає з Могильова в Петроград, але на станції Дно царський поїзд зупиняють революційно налаштовані солдати і не дозволяють рухатись далі.

Останній російський цар Микола II з сином Олексієм.

2 березня 1917 р. (15 березня за новим стилем) цар підписує зречення від престолу **і влада переходить до Тимчасового уряду, створеного з депутатів Державної Думи.**

Солдати на фронті сподіваються, що тимчасовий уряд оголосить про вихід росії з війни. Але глава Тимчасового уряду князь Львов виступає з заявою, що росія з війни не вийде. Це викликає обурення солдат, які масово під впливом агітації більшовиків починають тікати з фронту.

Друге питання. Прийшовши до влади, Тимчасовий уряд наштотхнувся на величезні труднощі. Він проголосив свободу слова, друку, зборів і свободу совісті. Була також оголошена амністія політичним в'язням, оновлено суд, зрівняно в правах чоловіків і жінок. Однак боротьба між партіями призвела до того, що затягувалися вибори до Установчих зборів, які мали відіграти вирішальну роль у всіх революційних перетвореннях. В економічній політиці Тимчасовий уряд, попри всі намагання, не досяг успіху. Були створені земельні, заводські та фабричні комітети, сформоване міністерство продовольства, яке повинно було встановлювати й контролювати тверді ціни на продукти, Міністерство праці мало регулювати взаємини між підприємцями та робітниками. Але цих заходів було замало, щоб задовольнити невідкладні потреби народу. Постачання зерна різко скоротилося, і денна норма хліба в обох столицях становила лише 500 г. Інфляція й безробіття дедалі більше погіршували становище робітників. Земля так і не була розподілена між селянами, національне питання в країні практично не вирішувалося. Тимчасовий уряд чинив усілякі перешкоди

становленню національної незалежності України. Це відштовхнуло від нової влади народи колишньої імперії.

Третє питання. Скориставшись хаосом і нерішучістю уряду О. Керенського, більшовики почали таємно готуватися до збройного повстання. Не без допомоги німецького уряду лідер більшовиків В. Ленін після Лютневої революції, на початку квітня 1917 р., повернувся до росії і разом зі своїми однодумцями приступив до організації державного перевороту.

Ленін закликає до повалення Тимчасового уряду.

Тимчасовий уряд спочатку не звертав уваги на більшовиків. Але це була серйозна помилка кадетів, меншовиків та есерів. Уже на той час у В. Леніна був чіткий план захоплення влади насильницьким шляхом.

Тимчасовий уряд не вдався до рішучих запобіжних дій щодо діяльності більшовиків. Ті ж відкрито проводили агітацію і пропаганду на фабриках і заводах, в частинах Петроградського гарнізону та в запасних полках. Штаб повстання більшовики організували у Смольному палаці. Заручившись підтримкою значної кількості робітників, солдатів та матросів, 25 жовтня (7 листопада ЗА НОВИМ СТИЛЕМ) 1917 р. вони зайняли всі стратегічні пункти столиці: телефон, телеграф, пошту, вокзали, мости. Тимчасовий уряд був захоплений зненацька і практично не чинив серйозного опору. Переворот у столиці відбувся майже безкровно, – загинуло менше двох десятків чоловік.

8 листопада більшовики створили свій уряд, який назвали Рада народних комісарів – Раднарком. Очолив його В. Ленін. Більшовицький уряд приймає два документи: «Декрет про мир» і «Декрет про землю».

«Декрет про мир» - пригадайте, з якою пропозицією більшовики звернулися до всіх воюючих країн і хто на неї відгукнувся! Який мир було підписано в результаті?

«Декрет про землю». Вся земля в країні оголошувалась власністю тих, хто на ній працює, і весною 1918 р. землю почали ділити між селянами за кількістю членів сім'ї. У поміщиків землю забирали всю. Майно теж. Це стало однією з причин громадянської війни.

Селяни ділять землю. Весна 1918р.

Домашнє завдання.

ДАЙТЕ ПИСЬМОВІ ВІДПОВІДІ НА ПИТАННЯ:

1. Що, на вашу думку, прискорило повалення монархії в Росії?
2. Яка подія стала початком Лютневої революції.
3. Чому царя не було в Петрограді під час революційних подій у столиці?
4. Коли відбулося зречення царя?

5. Хто почав правити країною після падіння монархії?
6. Які реформи провів Тимчасовий уряд?
7. Які аргументи використав Ленін, агітуючи проти Тимчасового уряду?
8. Як більшовикам вдалося захопити владу?
9. Як називався перший більшовицький уряд і хто його очолював?
10. Охарактеризуйте перші закони більшовицької влади.